

DOSSIER DE PREMSA

Orquestra Simfònica CAMERATA XXI

Producció Desembre 2009:

“LONDON”

TARRAGONA · Palau de Congressos © Divendres, 18 de desembre (20'30h)

MÓRA D'EBRE · Teatre La Llanterna © Dissabte, 19 de desembre (22'30h)

CAMERATA XXI. Fundació Privada

26/10/2009

DOSSIER DE PREMSA

PRODUCCIÓ: “LONDON”

Introducció

L'any 2009 commemorem els 200 anys de la mort de Franz Joseph Haydn i, malgrat que les seves obres són interpretades molt sovint, és una bona ocasió per dedicar un concert monogràfic a la seva música.

Haydn va passar prop de 50 anys al servei dels prínceps d'Esterházy en el decurs dels quals va compondre centenars d'obres: simfonies, concerts, òperes, ballets, música de cambra... i un magnífic Concert per a Violoncel i orquestra que encara ara forma part del repertori ineludible de tots el violoncel·listes del món.

Els darrers anys de la seva vida, Haydn va rebre una oferta per anar a treballar a Londres, i allà, a part de cobrar més diners dels que havia vist en tota la seva vida, va compondre les seves últimes simfonies: la darrera de totes va ser la No.104, que va dedicar a la capital britànica: un impressionant monument musical digne de coronar tota una carrera dedicada a la composició.

Comentari de David Puertas

Programa

I PART

Obertura “Idomeneo” *W.A. Mozart*

Concert per a trompeta i orquestra en Mi b M *F.J. Haydn*

Allegro

Andante

Allegro

MANUEL BLANCO, trompeta

II PART

Simfonia No.104 en Re M “London” *F.J. Haydn*

Adagio - Allegro

Andante

Menuet

Finale (Spiritoso)

TOBIAS GOSSMANN, direcció

MANUEL BLANCO, trompeta

Orquestra Simfònica CAMERATA XXI

Les obres

OBERTURA “IDOMENEO” KV 366, DE W.A. MOZART

Les obertures operístiques tenien, inicialment, una funció molt clara: fer callar el públic tot avisant-lo (amb música) que la cosa era a punt de començar. A l'època del classicisme s'utilitzaven dos tipus d'obertures: l'anomenada obertura francesa (amb dues parts diferenciades: la primera lenta i la segona ràpida) i l'obertura italiana (estructurada en tres parts seguint l'esquema de la forma sonata: exposició, desenvolupament i reexposició). Mozart en va escriure dels dos tipus, però a partir de l'òpera *Idomeneo Re di Creta* (1781), el salt endavant va ser espectacular. Ja no va escriure una obertura per demanar silenci, sinó una obra simfònica que demostra la gran maduresa teatral que havia assolit l'autor. Poc a poc, les obertures s'aniran definint com a preludis formats amb material de la pròpia òpera, fet que culminarà a finals del XIX amb Wagner, que estructurarà les seves obertures a partir dels temes conductors de les seves òperes.

Amb només 25 anys acabats de fer, Mozart va estrenar la primera de les seves grans òperes. Cal dir, però, que fins a aquell moment ja havia estrenat dotze òperes, avui considerades “menors”. I no és estrany que es considerin menors ja que amb l'*Idomeneo* va inaugurar un llistat operístic d'una qualitat increïble on s'hi llegeixen, entre d'altres, títols com *El rapte al Serrall*, *Les noces de Fígaro*, *Don Giovanni*, *Cosí fan tutte* o *La flauta màgica*. L'obra li va ser encarregada per la ciutat de Munich l'any 1780 i es va estrenar el gener de 1781 amb un èxit relatiu (el mateix Mozart no estava gaire content amb el llibret ni amb el concepte tan clàssic que havia adquirit l'obra ja des del seu encàrrec). Malgrat que en va fer una segona versió, no va gaudir de gaires representacions i va quedar oblidada. No ha estat fins a mitjans del segle XX que l'obra s'ha recuperat definitivament i la seva obertura, en particular, ja forma part del repertori simfònic habitual.

CONCERT PER A TROMPETA, DE F.J. HAYDN

Haydn i Mozart es van professar admiració mútua. Es van dedicar obres un a l'altre i no s'estaven de dir que l'altre era el músic més gran que mai havien conegut. Haydn, 24 anys més gran que Mozart, va sentir molt la pèrdua del de Salzburg: “No puc creure que la providència s'hagi endut tant de cop un home tant indispensable”. En aquell moment Haydn vivia a Londres on, concert darrera concert, conqueria el cor dels britànics. En conèixer el traspàs de Mozart es va comprometre a divulgar l'obra mozartiana en terres britàniques, on fins aleshores encara era força desconeguda. D'aquests anys londinencs data el Concert per a trompeta, concretament del 1796, una obra brillant i magnífica. No solament sap utilitzar de forma perfecta els recursos de l'instrument sinó que els temes que utilitza són d'una força, bon gust i, fins i tot, popularitat que han fet d'aquesta obra una de les més escoltades de l'autor. El concert té, com és canònic, tres moviments, en els que destaquen els aires marciais i de cacera que tan sovint s'associen als instruments de vent-metall.

SIMFONIA NÚM. 104 “LONDON”, DE F.J. HAYDN

Joseph Haydn va entrar a treballar al palau dels prínceps d'Esterházy quan tenia 29 anys i en va sortir als 58. Després de trenta anys de servei, Haydn va acceptar la proposta d'un violinista i empresari establert a Londres (Johann Peter Salomon) i va viatjar a aquesta ciutat (1791), on va viure els èxits més espectaculars de la seva vida. La gent omplia a vessar els concerts i va arribar a guanyar més diners en un sol concert que en tot un any al

servei de la noblesa. Tres anys després va tornar-hi per a fer una segona gira (1794). Si durant el primer viatge havia tingut èxit, aquest segon va ser espectacular: va completar el cicle de les conegudes com a "12 simfonies londinenques" o "simfonies Salomon", i va rebre les millors crítiques i els aplaudiments més càlids i entusiastes que mai hagués pogut somniar.

La *Simfonia No.104* és l'última de la seva producció, malgrat que Haydn encara viuria catorze anys més, dedicats bàsicament a compondre oratoris, misses i quartets de corda. La simfonia *Londres* va ser estrenada a la capital britànica el 4 de maig de 1795 amb un èxit fora de tota mida. És una de les grans simfonies de Haydn i conté tots els elements típics de l'autor: temes brillants, instrumentació acurada, estructura formal perfecta i tocs de bon humor (silencis llargs, *pizzicatos*, fortíssims *subito*...).

Comentaris de David Puertas

Els compositors

Wolfgang Amadeus Mozart

La vida de Mozart, la seva intensa joventut, es va acabar quan li quedaven poques setmanes per complir els trenta-sis anys. Va néixer a Salzburg (1756) i va morir a Viena (1791). Des dels primers minuets que va escriure per a clavecí quan tenia cinc anys, fins al *Rèquiem*, que va deixar inacabat, el seu catàleg inclou prop de set-centes obres. Precisament el darrer any de la seva vida va ser un dels més prolífics i esglaiat de pensar que, si hagués mort un any abans, ens haguéssim quedat sense trenta de les seves obres.

Entre aquestes trenta obres escrites l'any 1791 hi ha el *Concert per a clarinet* que escoltem avui, però també d'altres tan importants com els dos darrers quartets de corda, l'*Ave verum corpus*, el *Concert per a piano núm. 27*, les òperes *La clemenza di Tito* i *La flauta màgica* i, naturalment, el *Rèquiem*. Un dels motius de la seva prematura mort va ser l'excés de feina en una època en què la seva salut estava molt malmesa, gairebé tan malmesa com la seva economia.

Mozart va ser un nen prodigi. Als 12 anys ja havia escrit un centenar d'obres, havia estrenat òperes i havia voltat per mitja Europa. Després d'estar prop de vint anys al servei del príncep de Salzburg, va marxar a Viena, on es va instal·lar com a músic lliure. Allà, per poder viure amb la seva esposa Constanze i el sis fills que van arribar a tenir, va haver de donar classes i acceptar tot tipus d'encàrrecs musicals. Va compondre més de 20 òperes, més de 40 simfonies, més de 20 concerts per a piano, centenars d'obres de música de cambra, misses, oratoris, música per a ballet, etcètera, etcètera; en total, prop de 700 obres.

Quan el Dr. Ludwig von Köchel va publicar el catàleg de les obres de Mozart l'any 1862 ja va preveure que, amb el pas dels anys, anirien apareixent noves obres del compositor de Salzburg en biblioteques particulars o arxius amagats. Aquestes obres implicarien modificacions en la sistematització cronològica que ell havia proposat i caldria, doncs, revisar-la periòdicament. En aquell primer llistat apareixien 626 obres, des del *Minuet per a Piano en Sol M, KV1* fins al *Requiem KV626* (les lletres KV es refereixen, precisament, a la ordenació segons el catàleg de Köchel o "Köchel Verzeichnis"). El que no va preveure el musicòleg austríac és que algunes de les obres de la llista serien objecte de dubte: eren, les 626, autènticament de Mozart? Al catàleg de Köchel (que fins al dia d'avui ja ha estat objecte de sis edicions corregides i augmentades) apareixen, per exemple, 7 concerts per a violí i orquestra. Sembla clar, però, que només els cinc primers són obra de Mozart, mentre que els dos darrers són d'autor dubtós. Està clar que l'estudi de l'obra de Mozart continuarà durant molts anys.

Principals obres de Mozart:

- Les òperes *Don Giovanni*, *La flauta màgica* i *Les Noces de Figaro*
- Les simfonies *París*, *Haffner* i *Júpiter*
- La *Petita Serenata Nocturna*
- El *Concert per a Piano núm. 21*
- El *Requiem*

Franz Joseph Haydn

Joseph Haydn va treballar prop de cinquanta anys pels prínceps d'Esterházy. Va començar com a ajudant quan tenia vint-i-nou anys, va treballar-hi ininterrompudament fins als cinquanta-vuit, es va permetre un parèntesi de cinc anys, i va retornar als seixanta-tres, però aquest cop no com a servent sinó com a convidat, amb el prestigi que suposava ser el compositor més reconegut d'Europa. Quan va morir, als setanta-set anys, encara exercia el càrrec de mestre de concerts de la cort dels Esterházy. Les condicions laborals dels músics de palau no eren gaire diferents que les de la resta del servei, però Haydn va saber trobar el seu lloc i es va fer respectar. Va comprendre tot el que li van demanar i més.

La seva música, especialment les simfonies, va començar a ser coneguda arreu gràcies a la gran quantitat de festes i audicions que organitzava el príncep a les quals estaven convidades les personalitats més rellevants del moment. Aviat el nom de Haydn va ser garantia d'èxit i els editors de música van descobrir la manera de fer l'agost: editar una partitura i signar-la amb el nom de Joseph Haydn. Gràcies a aquest malvat negoci, durant els primers anys del segle XX el musicòleg holandès Anthony van Hoboken va dedicar trenta anys de la seva vida a catalogar tota la producció musical de Joseph Haydn i va tenir molta feina intentant descobrir quines obres eren autènticament de Haydn i quines no. També es va dedicar a fer un llistat dels centenars d'obres atribuïdes falsament a Haydn, llista que va resultar encara més extensa que la inacabable relació de la música vertaderament escrita pel compositor austríac. L'existència de tantes obres apòcrifes demostra la popularitat de l'autor i la seva rendibilitat editorial, ja que els editors de música veien créixer l'índex de vendes d'una obra si com a autor hi posaven el nom de Haydn.

Gràcies al catàleg de Hoboken sabem que Haydn va escriure catorze misses (encara que se li n'han arribat a atribuir prop de cent), sis oratoris, vint-i-cinc obres per a escena, seixanta-vuit quartets de corda, cent sis simfonies (cent cinquanta d'atribuïdes), més de quatre-cents aranjaments de cançons populars i centenars d'obres de música de cambra, vocal, coral, per a teclat, etc. Entre aquesta impressionant producció hi ha vint-i-tres concerts per a instrument solista, dels quals sis són concerts per a instruments de tecla, vuit per a solistes de corda i nou per a solistes de vent. Els concerts atribuïts a Haydn, però, superen la cinquantena.

Principals obres de Haydn:

- El *Concert per a Trompeta* i el *Concert per a Violoncel*
- Les simfonies *Londres*, *El Rellotge*, *La Sorpresa* i *Militar*
- L'oratori *La Creació*

Textos de David Puertas

Intèrprets

Foto: CARLES FARGAS

ORQUESTRA SIMFÒNICA CAMERATA XXI

Va ser fundada l'any 2003 amb músics de Tarragona i de la resta del país. Des d'aleshores s'ha guanyat ràpidament el reconeixement i l'estima del públic i crítics, essent considerada una de les orquestres més notables del present i amb més projecció de futur. La Generalitat de Catalunya, l'Ajuntament de Tarragona, Repsol i la Fundació Camerata XXI són les principals institucions públiques i privades que li donen suport.

Actualment l'orquestra presenta, dins de la seva programació anual, més de deu produccions, cicles de música de cambra i programes educatius, arribant a realitzar més de seixanta concerts l'any.

Des de la seva creació el director titular és Tobias Gossmann. Han col·laborat amb l'orquestra solistes de reconegut prestigi internacional com Chirstopher Cowie, Vasko Vassilev, Andrei Gridchuk, Wen_Sinn Yang, Leonid Gorokhov, Oleg Kogan, Rinat Ibragimov, Thomas Martin, Karl-Heinz Schütz i Ingrid Fujko Hemming.

La passada temporada l'orquestra va oferir a Tarragona la primera audició completa de l'Oratori de Nadal de J.S. Bach, així com les dues passions: "Passió segons Sant Mateu" i "Passió segons Sant Joan". El juny de 2008 l'Orquestra Simfònica Camerata XXI va ser escollida per oferir el concert oficial de presentació de la candidatura de la ciutat de Tarragona com a Capital Cultural Europea – 2016. Destacable és la seva participació, des dels seus inicis, en el prestigiós Festival Internacional Pau Casals del Vendrell.

El juny de 2009 l'Orquestra ha realitzat una gira pel Japó, actuant, entre d'altres, a l'Òpera de Tòquio i a la Symphony Hall d'Osaka, amb una assistència de més de 9.000 persones en els cinc concerts oferts.

TOBIAS GOSSMANN

Tobias Gossmann nasqué a Siegen (Alemanya) Ingressà a la “Hochschule für Musik und Darstellende Kunst” de Viena i estudià violí i piano i posteriorment direcció d’orquestra. Acabà la seva formació professional amb el diploma artístic amb distinció especial. Des de 1986 fins a 1990 Tobias Gossmann liderà el grup “Maurice Ravel” a Viena. Fou director invitat en diverses orquestres, com amb la Festival Orchestra Canford a Anglaterra, la Folkwang Kammerorchester d’Essen a Alemanya, l’Orquestra Nacional de Cambra d’Andorra, l’Orquestra de la Ràdio FM Sofia a Bulgària, l’Orquestra

de la Ràdio Pilsen a Txèquia, l’Orquestra de Cadaqués, l’Orchestre Symphonique de la Petite Camargue, l’Orquestra de la Comunitat Valenciana i l’Orquestra Oviedo Filarmonía.

L’Orquestra Nacional de Tailàndia el convidà a dirigir una nit de gala a Bangkok per a celebrar el 70è aniversari de Sa Majestat, la Reina Sirikit de Tailàndia.

Ha estat assistent en importants produccions d’òpera, com l’Òpera Estatal de Viena i l’Òpera Estatal de Munich.

Al Japó ha actuat com a director de la Super World Orchestra, en la que també hi participa com a violinista. Aquesta orquestra d’elit és dirigida per directors de fama internacional como Lorin Maazel, Zubin Mehta i Bernhard Haitink i està integrada per concertinos i solistes de les millors orquestres del món.

Entre els anys 2000 i 2003 ocupà el pòdium per a diverses retransmissions de televisió en l’“International Music Festival Tokio”.

Ha participat en nombroses retransmissions i enregistraments d’òperes i concerts amb directors, solistes i cantants de renom com Ricardo Muti, Sir Neville Marriner i Gianandrea Noseda, Peter Schneider, Plácido Domingo, Luciano Pavaroti, Alfredo Kraus, Josep Carreras, Montserrat Caballé i Edita Gruberova.

Al 1999 Tobias Gossmann dirigí l’estrena mundial del ballet “Terra Baixa” escrit pel compositor català Albert Guinovart, que s’enregistrà també en CD amb l’Orquestra Nacional de Cambra d’Andorra.

Durant 2003 i 2004 fou professor de l’Escola Superior de Música de Catalunya

Des de 2003 Tobias Gossmann és director musical de l’Orquestra “Camerata XXI”.

MANUEL BLANCO

Neix a Daimiel (Ciudad Real) el 1985. Als 8 anys inicia els seus estudis de trompeta amb el professor Martín Baeza. El curs 2004-2005, finalitza els estudis superiors de trompeta al Conservatori Superior de Música de València, amb la qualificació de Matrícula d'Honor, sota la càtedra de José María Ortí Soriano, qui sempre ha demostrat un especial interès en la seva preparació musical, trompetística i personal des de l'inici dels seus estudis musicals fins a la actualitat. El març de 2006 obté el Premi Fi de Carrera.

Des de l'any 1994 i durant els estius ha assistit al curs d'Interpretació, Tècnica i Perfeccionament de trompeta a Torrent (València), impartits tots ells pel Catedràtic José Maria Ortí Soriano. També es pot destacar la seva assistència als cursos de repertori orquestral, a Cullera impartits per José Maria Ortí Soriano i Juan Carlos Alandete del qual, al llarg de la seva trajectòria, rep nombroses classes, influint notablement en la seva formació.

Ha col·laborat amb l'Orquestra Clàssica de Madrid, Staatsoper de Berlín, l'Orquestra Filharmònica "Arturo Toscanini" i l'ONE (Orquesta Nacional de España). Ha estat membre de la JONDE, de la GMJO (Gustav Mahler Jugend Orchester) i de l'EUYO (European Union Youth Orchestra), realitzant gires per tot Europa. El febrer de 2005 és contractat temporalment per l'ONE (Orquestra Nacional d'Espanya) com a ajudant de solista.

El 2003 forma el duet "Ars Aequalis" al costat de l'organista Pablo Márquez, oferint diversos concerts per la geografia espanyola.

Entre els concursos que ha guanyat cal destacar: el 1999, el XI Concurs "Ruperto Chapí" celebrat a Villena (Alacant), pel qual se'l va convidar a participar en l'enregistrament d'un CD que va ser editat el març de 2000. El 2003 participa en el I Concurs Internacional de Trompeta "Ciutat de Calvià" (Mallorca), on obté el 3er premi –el 1er va quedar desert–, actuant com a solista amb l'Orquestra Camerata de Budapest, amb la interpretació, a la final del concurs i en el concert de guardonats, el Concert en Re Major de Telemann; i el 2005, participa en el IX Concurso Nacional de Jóvenes Intérpretes "Ciutat de Xàtiva", en la categoria A, aconseguint el Primer Premi amb tan sols 19 anys, pel qual va ser convidat a l'enregistrament del CD per al Xè Aniversari del concurs.

Des del 2006 és trompeta solista de l'ONE.